

Bakgrund

Den första ännu verksamma militära kamratföreningen i Sverige bildades i december 1899. Det var Kamratföreningen Vapenbröderna knuten till Vaxholms kustartilleri-regemente, KA 1. Som ett litet kuriosum kan nämnas att vapenslaget kustartilleriet bildades först tre år senare 1902. Det dröjde ända till första världskrigets utbrott 1914 innan nästa kamratförening, Älvsborgs krigareförening, som den ursprungligen hette, såg dagens ljus. Där emot var det inte andra världskriget som innebar starten för huvuddelen av dagens kamratföreningar. Dessa bildades efter hand åren 1925 till 1939 under intryck av nedrustningen fram till 1936. Det sades ju som bekant efter första världskriget att det inte skulle bli något mer världskrig.

Vaxholms fästning där det en gång började

Man skulle kunna säga att den militära kamratföreningsrörelsen i Sverige fick sitt första uppsving som en protest mot nedrustningen. Det skall dock kraftigt betonas att kamratföreningsrörelsen var och alltjämt är strikt opolitisk. Flera av de nya föreningar som började sin verksamhet efter 1927, bildades av befäl vid de regementen som drogs in med

1925 års försvarsbeslut. Några av dessa är alltjämt verksamma, till exempel Föreningen Smålands husarer. Men även vid många av de regementen som levde vidare, skapades kamratföreningar. Den största kamratföreningen då liksom nu är den 1935 instiftade Flotans Män, som tillika är vår enda vapenslagsförening, och även ett riksförbund inom riksförbundet SMKR.

Kamrater i Marinen. Foto Kim Svensson FM

Beredskapen under andra världskriget medförde naturligt nog, att ytterligare kamratföreningar bildades. Men framför allt skedde en betydande ökning av antalet medlemmar i föreningarna. Grunden för detta var givetvis de många och långa inkallelseperioderna med tjänstgöring på avlägsna platser långt från hemorten. Under denna tid tillkom bland annat de första föreningarna inom flygvapnet. De starka vänskapsband som knöts under denna tid har bestått genom åren även om nu leden glesnar alltmer.

Riksförbundet bildas

Redan under 1930-talet, när antalet föreningar ökade starkt, började man diskutera behovet av en eventuell riksorganisation. Även om kamratföreningsrörelsen var opolitisk ville man dock kunna göra sin stämma hörd. Framför allt ville man kunna

deltaga i olika manifestationer som till exempel Svenska Flaggans Dag och den särskilda årliga vårparaden i Stockholm som inleddes 1939. Ett förslag presenterades redan 1934. Det kom från Fälttelegrafisternas kamratförening, nu Signaltruppernas kamratförening, där man föreslog ett centralråd. Det vann emellertid inte odelat gillande och verksamheten fortsatte att baseras på frivillig samverkan från fall till fall.

Kamrater i Flygvapnet. Foto Hans Groby F 18 Kf

Det blev det nordiska samarbetet som slutligen ledde fram till den nuvarande riksorganisationens bildande. Det skulle dock komma att dröja åtskilliga år innan ett formellt förbund etablerades. 1950 bildades De svenska militära kamratföreningarnas samarbetskommitté. Huvuduppgiften för kommittén var att samordna det svenska deltagandet i de nordiska kamratföreningsmötena som inleddes redan 1946 med ett möte i Köpenhamn. Uppgift består ännu i dag. Efter några smärre namnförändringar under åren fastställdes namnet 1992 till Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund (SMKR).

Riksförbundets uppgifter fram tills idag har, förutom att samordna de nordiska mötena, varit att bevaka framför allt försvarsfrågornas utveckling inte minst på traditionsområdet samt verkar för att sprida försvarsupplysning och vidmakthålla försvarsviljan. Därutöver har

förbundet utgjort och utgör allt jämt länken mellan landets kamrat- och veteranföreningar och Försvarsmaktens högkvarter.

Kamratskap och samhörighet

I dag finns kamratföreningsrörelsen spridd över hela landet, från Kiruna i norr till Ystad i söder.

Exempel på kamratföreningarnas spridning

Riksförbundet består av 139 föreningar med cirka 48 000 medlemmar, varav cirka 12 500 Utlandsveteraner. Medlemsföreningarna är mer eller mindre aktiva inom traditionsvård, försvarsupplysning, museiverksamhet, social samvaro etcetera. Flera föreningar

engagerar sig i förbandens ceremoniella verksamhet, till exempel försvarsdagar.

Kamrater i Armén. Foto Mats Carlsson FM

I de flesta föreningarna finns kamrater - officerare och civilanställda - som tjänstgjort och alltjämt tjänstgör nationellt och i vissa fall internationellt inom Försvarsmakten. Många föreningar erbjuder även tidigare värnpliktiga möjlighet till medlemskap. På senare år har dörren även öppnats för medlemskap till personer som står utanför Försvarsmakten, men som har ett intresse för Försvarsmakten och som, på olika sätt, önskar stödja förbandets kamratförening. Detta oaktat om förbandet alltjämt är verksamt eller är nedlagt.

Kamrater i Internationell tjänst. Foto Mats Nyström FM

Kamratskap och samhörighet utgör grunden för alla föreningar oavsett den enskilda medlemmens bakgrund.

Under finska vinterkriget gällde "Kaveria ei jätetä" – Kamraten lämnas inte. Att kunna stötta varandra på olika sätt, oavsett var eller hur man har tjänstgjort, är ett av målen med vår verksamhet.

Samverkan mellan SMKR, Kamratföreningarna och Försvarsmakten

Samverkan mellan föreningarna och SMKR är en viktig del i arbetet med att kunna påverka andra aktörer till exempel Försvarsmakten. Därför sker sammankomster i stort enligt en tvåårs-cykel. Tyngdpunkten på SMKR verksamhet ligger på de regionala mötena som normalt genomförs under 2:a respektive 4:e halvåret. Under 1:a halvåret genomförs normalt det Nordiska Kamratföreningsmötet i något av de nordiska länderna. 3:e halvåret genomförs SMKR Representantskapsmöte (årsmöte). Planeringsmöten genomförs årligen under vår och höst. Styrelsemöten genomförs i stort vid åtta tillfällen per år och då är cirka 3-4 digitala möten med MS TEAMS.

För att möjliggöra vår verksamhet ur det ekonomiska perspektivet genomförs dialog med Försvarsmakten under hösten samt uppföljnings- och resultatdialog däremellan.

För Försvarsmakten utgör kamratföreningarna en viktig del i att hantera sin *dåtid* – vårda minnen, traditioner och kultur. Sin *nutid* – skapa en lärande organisation där reflektion är av stor betydelse och kamrater med erfarenhet har mycket att tillföra. Slutligen måste organisationen vara *framtidsorienterad* där utveckling och försök är viktiga komponenter. Här kan äldre kamrater vara till

stöd för yngre kamrater i sin utveckling inom officersyrket.

På SMKR hemsida www.smkr.org finns en mängd information om vår verksamhet. Här presenteras också alla kamratföreningar som är anslutna till riksförbundet med länk till respektive förenings hemsida. Det finns även länkar som historiskt beskriver det förband utifrån vilket kamratföreningen en gång uppstod.

Kamrater vid veterandagen 2022. Foto Hans Groby

SMKR har indelat Sverige i åtta regioner (Övre Norrland, Nedre Norrland, Bergslagen, Väst, Öst, Mitt, Gotland, Syd) med ett varierande antal kamrat- och veteranföreningar inom respektive region. Regionföreträdaren är också ledamot av SMKR styrelse och svarar för den regionala verksamheten. Varje medlemsförening är knuten till ett värdförband vars uppgift är att teckna överenskommelse med föreningen samt att stödja föreningen i dess verksamhet att bevara och utveckla verksamhet och traditioner.

SMKR är en av fem ideella organisationer i Sverige. De övriga fyra är Sveriges Veteranförbundet (SVF), Svenska Soldathemsförbundet (SSHF),

Invidzonen (IZ) och Idrottsveteranerna. Alla vi fem stödjer på uppdrag av Försvarsmakten Utlandsveteraner och deras anhöriga på olika sätt.

SMKR har tecknat en överenskommelse med Försvarsmakten som bland annat täcker in det ansvar som Försvarsmakten tillsammans med SMKR har för den traditionsbevarande verksamheten. Även det nordiska samarbetet är av stor vikt och genomförs vart annat år i enlighet med det traditionen bjuder. Värdskapet växlar och nationen genomför ett nationellt möte vart åttonde år.

Kamrater vid det nordiska mötet i Finland 2022 som lägger ner en krans vid Mannerheimmonumentet. Foto Gunnar Persson

SMKR har sitt säte i Stockholm och kansliet finns i Drottning Victorias Örlogshem.

Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund (SMKR)
Teatergatan 3
111 48 STOCKHOLM

e-postadress: info@smkr.org
Webbadress: www.smkr.org

